

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

KB

TE4547

UITGAVE VAN DE VERENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ, VERENIGING TOT EVALUATIE VAN ALTERNATIEVE BEHANDELMETHODEN EN TOT BESTRIJDING VAN DE KWAKZALVERIJ

Justitie en media storten zich op iatrosopen

I

De stroom klachten over slechte behandeling door zogenaamde iatrosopen is, volgens de laatste telling medio december 1993 opgelopen tot zo'n tweehonderd. De gebeurtenissen vertonen opmerkelijke overeenkomst, Jan Blokker wees daar in een sterke column in De Volkskrant ook al op, met de serie ontevreden slachtoffers die zich destijds na de 'val' van de Brabantse kruidendokter Willem van de Moosdijk meldden. De mensen hebben zich eerst vrijwillig bij de neus laten nemen en menen na de ontmaskering van hun weldoeners nog geld of genoegdoening te kunnen krijgen. Naast medelijden met de slachtoffers voelen wij ook ontzag voor zoveel domheid. Of zoals J.D. van Foreest, verbonden aan de Geneeskundige Hoofdingspectie en speciaal belast met de alternatieve geneeswijzen, in een interview (*Trefpunt 2* no 15, 1993) onbekommerd stelde: "De wet-BIG ligt al bij de Eerste Kamer. Dat is een zeer liberale wet. Mensen zijn mondig en kunnen zelf kiezen, een prima uitgangspunt. Het enige probleem is dat mensen niet altijd rationele keuzes maken. Het risico bestaat dat ze bij malafide personen als De Kok terecht komen."

II

Natuurlijk zijn iatrosopen misdadige of gestoorde mensen, maar in de algehele verontwaardiging over de praktijken die in die kringen heerst, mag aandacht voor 'irrationele' keuze van hun slachtoffers toch niet geheel en al achterwege blijven. De gelegenheid maakt ook hier natuurlijk de dief. Jan Blokker schreef er in zijn column van 7 augustus 1993 in *De Volkskrant* behartenswaardige dingen over. Blokker verbaasde zich er allereerst over dat sommige kranten de man die gras verstrekte aan kankerpatiënten aanduidden met J.P. de K. Hij staat volgens Blokker gewoon in het telefoonboek en als de u de gevreesde ziekte denkt te hebben, dan kunt u gewoon het Collegium Iatrosopicum bellen! Van de Moosdijk stond destijds ook open en bloot te kijk. Het enige verschil tussen De Kok en voornoemde was slechts "dat Van de Moosdijk zich niet beriep op oude Grieken, oude Blavatsky's, oude Steiners of oude ('klassieke') homeopaten, want hij had maar vier jaar lagere school gehad." En Blokker vervolgde:

"De Kok is toch niet verdacht in de zin der wet? Nou ja, een beetje. "In mei vorig jaar", las ik in De Volkskrant, "werd De K. tot twee jaar gevangenisstraf veroordeeld omdat hij een ernstige zieke patiënte medische hulp had geweigerd. In afwachting van hoger beroep is hij vrijgelaten."

En allicht, zegt mijn juridisch lekenverstand. Je kunt iemand die nooit voor geneeskunde heeft doorgeleerd, toch niet verwijten dat hij zich van medische bijstand onthoudt? Dat mag niet eens, dus dat hoger beroep heeft hij al in zijn zak.

Het maas der wet zit aan de andere kant: u en ik mogen als wij dood denken te gaan, wel het Collegium Iatrosopicum bellen in plaats van de doktersdienst te bellen. U en ik mogen alles wat onze huisarts heeft aangeraden en voorgeschreven naast ons neerleggen, als zijn pillen, poeders en zalven door de WC spoelen, alles wat naar rede zweemt, overboord gooien, en het oor laten hangen naar een gevaarlijke gek die De K. schijnt te heten. Dus misschien moet dat

verboden worden. Is het in een samenleving die langzamerhand sterft van de hulpverlening, de consumentenvoorlichting, de ANWB, de patiëntenverenigingen en de wetswinkels waar je verhaal kunt halen zoals je geld uit de muur pint - is het in zo'n samenleving niet eindelijk tijd om mensen die toch op het hoogtepunt van de Europese bouwvak naar de Costa del Sol of terug willen rijden, levenslang te geven? (.....) De gedachte dat je de mens kunt beschermen tegen bedrog, tegen intimidatie, tegen woekerprijzen of tegen files gaat er nog altijd van uit dat de mens 'ontvoogd', mans genoeg, eigenmachtig of zelfs *slim* is. En daar zit de fout."

Aldus Blokker, die zijn stuk eindigt met "die hele stoet consumenten, even ongeneeslijk ziek als ongeneeslijk dom, die aan de Kok voor vijfhonderd gulden per uur vragen of hij nog een zak gras voor hen heeft staan."

III

Intussen zijn sommige slachtoffers en zelfs nabestaanden al hard op weg om tot heuse *TV-personalities* uit te groeien. Zonder veel gêne, ja zelfs met enige gretigheid vertoonden mevrouw Reuchlin uit Dreumel, ternauwernood aan de dood ontsnapt na een dubbelzijdige longontsteking en oorontsteking, en de echtgenoot van de 38-jarige aan kanker overleden mevrouw Van Rooy uit Amersfoort (die zich aan de consumptie van gras had overgegeven op De Kok's advies) zich aan het Nederlandse volk. De laatste zelfs in het gezelschap van zijn drie kinderen. De NCRV met 'Rondom Tien' en de AVRO met 'Via Ria' behaalden er mooie kijkcijfers mee. Uit hun verhalen bleek wel zonneklaar, dat er sprake is van een heuse secte, want alle iatrosopen overlegden voortdurend met De Kok over hun patiënten en hij ontving ook een deel van het door de slachtoffers betaalde honorarium. De patiënten wisten dat ook wel, maar om met mevrouw Reuchlin te spreken, "hij was natuurlijk ook de knapste!" Wilde men direct door De Kok zelf behandeld worden, dan betaalde men daarvoor vijfhonderd tot vijftienhonderd gulden per uur.

(vervolg op pag. 2)

Inhoud

C.N.M. Renckens:

Justitie en media storten zich op iatrosopen	1
Wet-BIG werpt schaduwen vooruit	3
Is hoop wel een goed anker voor de kankerpatiënt?	5
dr. J. van Noordwijk:	
Marie Antoinette had baat bij aderlaten	6
P.C. Bügel: Registratiesysteem levert kwakzalvers respect en geld op	8
"Moderne artsen doen te weinig magie in hun geneeskunde"	10
Het einde van Benveniste	12
De twijfel blijft knagen	12
"Bij drie goeroes nog een plaatsje vrij"	13
Seksueel misbruik door alternatieven	15
'Spring'? Om uit je vel te springen	15

Colofon

Vereniging tegen de Kwakzalverij

Opricht 1 januari 1881

Correspondentie-adres: Jister 17-19, 8446 CD Heerenveen;
tel. 05130-25956

Bestuur:

Voorzitter: C.N.M. Renckens, Hoorn

Secretaris: H. de Vries, Heerenveen

Penningmeester: I.H. Harms, Hardenberg

Leden: drs. P.C. Bügel, Groningen; mr. Th. Douma, Haarlem; I.H. Harms, Hardenberg; C.P. van der Smagt, de Bilt; prof.dr. H. Timmerman, Voorschoten; D. Uitterdijk, Medemblik; W.M. Veenema, Joure; H. de Vries, Heerenveen; W. Zijp, Enkhuizen

Adviserend lid: S. Lelie, Middelburg

Redacteur: J.Th. Balk, Keverberg 54, 1082 BE Amsterdam.

Het Actieblad tegen de Kwakzalverij verschijnt 5x per jaar.

Abonnement: f 35 per jaar.

Postgiro van de Vereniging: 32237 ten name van Penningmeester van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, Hardenberg.

De contributie bedraagt thans minimaal f 40 zulks met inbegrip van het abonnement op het Actieblad tegen de Kwakzalverij; voor studenten en leerlingverpleegkundigen f 10; begunstiger wordt men door een schenking aan de vereniging van minimaal f 100.

Contributie betaling

De voorkeur wordt gegeven aan betaling via de bijgesloten acceptgiro.

Bent U inmiddels geen student of leerlingverpleegkundige meer, past U dan de contributie aan?

Betaalt U via een automatische afschrijving, dan kunt U de acceptgiro vernietigen.

(vervolg van pag. 1)

IV

Intussen draait het justitieel apparaat op volle toeren.

Inspecteurs voor de Volksgezondheid slagen er maar niet in om aan verbaasde journalisten en luisteraars uit te leggen, waarom het zo makkelijk is om fouten van artsen aan te pakken en waarom het vrijwel onmogelijk schijnt te zijn om knoeiende beunhazen aan te pakken. Er zijn dikke dossiers over de iatrosopen, maar justitie heeft altijd geweigerd om er iets mee te doen, aldus de jammerklacht van de Inspectie. En wat doet justitie nu er doden zijn gevallen?

Jan Pieter de Kok zelf, na een korte hongerstaking vrijgelaten uit voorlopige hechtenis, stond medio november 1993 terecht in het gerechtshof te Den Bosch. Het betrof hier nog niet het hoger beroep voor de zaak-Reuchlin, maar De Kok werd verweten in 1991 dat hij de lijkschouwing van de architect uit Rosmalen, die tijdens een 'behandeling' door De Kok om het leven was gekomen, onmogelijk had gemaakt. Hij had de lijkschouwer vergeleken met de nazi-arts Mengele. Voorts had De Kok bij zijn berechting in december 1991 de rechter en de officier van justitie beledigd. De Kok gedroeg zich tijdens de rechtszaak opnieuw uitermate onhebbelijk en onderbrak de rechter voortdurend, hem o.a. beschuldigend van meened. Op 10 december 1993 werd De Kok veroordeeld tot twee maanden celstraf wegens beledigen van het openbaar gezag. Bovendien kreeg hij twee

weken voorwaardelijk en tweeduizend gulden boete wegens het belemmeren van een lijkschouwing.

Op 13 december diende in Den Haag het hoger beroep van De Kok tegen zijn veroordeling tot twee jaar in de zaak van mevrouw Reuchlin. Hij maakte van zijn recht tot het ondervragen van getuigen gebruik door aan hen maar liefst enkele honderden vragen voor te leggen. Twistpunt was vooral de vraag waar en wanneer homeopatische behandeling stopt en de reguliere geneeskunde zou moeten worden ingeschakeld. Het gerechtshof verdaagde de zitting tot 18 april om De Kok de gelegenheid te geven alle antwoorden van de diverse getuigen te 'bestuderen'.

Op 15 november 1993 werd bekend, dat de Utrechtse justitie geen strafrechtelijke vervolging zal instellen tegen drie iatrosopen voor het veroorzaken van de dood van een Amersfoortse vrouw met kanker. Zij lieten haar als therapie piano spelen en gras eten. Volgens justitie is het niet mogelijk te bewijzen dat het overlijden het gevolg is van de iatrososofische behandeling. Wel wordt nog nagegaan of de iatrosopen vervolgd kunnen worden voor het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde (wat krijgen we nou?) en of ze de wet op de geneesmiddelenvoorziening hebben overtreden.

Op 6 december 1993 diende te Breda de zaak tegen Fred R., die verantwoordelijk wordt geacht voor het overlijden van het tweejarijge kleutertje uit die plaats. Volgens een der gehoorde getuigen, de inspecteur van de volksgezondheid in Noord-Brabant, M. Westerouwen van Meeteren, had het kind een hartafwijking, die bij normale behandeling 95 procent op een gunstige afloop had gehad. Een tweede 'getuige-deskundige' was een klassiek homeopate, die de rechtbank meedeelde dat deze hulpverleners patiënten in levensgevaar altijd direct naar de 'reguliere geneeskunde' doorverwijzen. Of de rechter aan deze deskundige toevallig ook de vraag heeft voorgelegd hoe of klassiek homeopaten dat vaststellen, dat is ons helaas onbekend. Misschien een tip voor het vervolg, want de zaak werd drie maanden verdaagd. Fred R. vertrok weer naar zijn gevangenis.

V

In *Nederlandse Jurisprudentie* 1993, pag. 2309, nr. 592-593 verscheen een uitgebreid verslag van het verzoek tot cassatie, ingediend door de Utrechtse basisarts en iatrososof Olaf J., wiens medebehandeling van mevrouw Reuchlin eerder in de jaarrede van de voorzitter (Actieblad november 1993, pag. 4) uitvoerig werd geschetst. De basisarts was door het gerechtshof in Amsterdam tot een maand schorsing veroordeeld en ging nu in cassatie bij de Hoge Raad! Voor juridisch geïnteresseerden zij verwezen naar boven vermelde publikatie. Hier wordt slechts vermeld, dat de Hoge Raad het cassatie-beroep verwierp, zodat de uitspraak van het hof in eerdere aanleg werd bevestigd.

Het verslag van de zitting en de uitspraak gaan vergezeld van een uitvoerig rechtskundig commentaar van prof. mr. F.C.B. van Wijmen. De laatste alinea van zijn commentaar luidt als volgt: "Blind vertrouwen van een arts (in die ene persoon, de iatrososof) paralyseert hem in zijn geneeskundig handelen volgens de professionele standaard. Door mefistolische afhankelijkheid worden de patiënt en zijn omgeving in hun autonomie en integriteit genegeerd. Het strafrecht dient af te rekenen met alternatieve genezers die mensen tot aan de rand van de dood brengen - of erger. Moet de tuchtrechter - die ook de maatregel van ontzegging tot zijn beschikking heeft - niet radicaler voorkomen dat artsen zich met dergelijke praktijken bezig houden."

C.R.

Wet-BIG werpt schaduwen vooruit

Broddelaars dienen gewoon onbevoegden te blijven

Elders in dit nummer (zie pag. 7) bespreekt Bügel de situatie die dreigt te ontstaan als de plannen van WVC doorgaan om te komen tot een register van 'erkende genezers'. Dat het het ministerie daarbij menens is, moge overduidelijk blijken uit de subsidiebedragen die ter beschikking worden gesteld van de instantie, die deze registratie ter hand gaat nemen, de Alliantie Natuurlijke Geneeswijzen (ANG). Bügel vermeldde reeds dat voor 1993 en 1994 een bedrag van 130.000 gulden is toegekend om de 'titelbescherming', die de wet BIG beschrijft, te gaan toepassen op niet medisch opgeleide kwakzalvers. Voor 1995 is de Alliantie zelfs al een bedrag van 210.000 gulden in het vooruitzicht gesteld!

Als de naam ANG u onbekend voorkomt, dan kan dat kloppen. Het betreft een nieuwe koepelorganisatie van niet-artsen / alternen, afkomstig uit achttien 'beroepsverenigingen', die tezamen 3000 leden hebben. Deze ANG is recent ontstaan uit een fusie van NOVAG en NMNG. Waar deze afkortingen voor staan, dat is ons ook onbekend, maar het heeft veel met holistisch, natuurlijk en alternatief genezen te maken, dat spreekt vanzelf. De voorzitter van de ANG, Mary Zoomers, vertelde het *IDAG-bulletin*, dat de ANG pas in 1994 in de publiciteit wil treden, zodat het niet vreemd is dat de naam u nog onbekend was gebleven. Tevens deelde zij mede, dat met Gods zegen en flinke subsidie van WVC, de registratie - gelijktijdig met het nieuwe tuchtrecht voor alternatieve genezers - op 1 januari 1995 zal moeten ingaan. De criteria voor inschrijving in het register zullen door de ANG, in samenspraak met het LOPAG, in 1993 en 1994 moeten worden geformuleerd, aldus WVC. Het ongetwijfeld luxueus ingericht kantoor van de ANG bevindt zich inmiddels in Leusden. Zou Aakster al gebeld zijn?

De lezer zou natuurlijk dolgraag eens een indruk hebben van hoe deze waardevolle, van regeringswege erkende en geregistreerde, 'complementaire' geneeskunst er dan in de praktijk uit zou kunnen gaan zien. Om u daarvan een goed idee te geven, zullen wij hier een verslag geven van een alledaagse behandeling door zo een ongetwijfeld binnenkort voor registratie in aanmerking komende alternatieve genezer.

Met buikpijn in de computer

De vijftienjarige zoon Jesse van de familie Sloothut had al geruime tijd hardnekkige buikpijnklachten. Na diverse bezoeken aan de huisarts, die geen ernstige afwijkingen kon vaststellen, werd Jesse zelfs naar een specialist in het plaatselijke ziekenhuis verwezen. Na uitvoerig onderzoek werd de mening van de huisarts bevestigd: de klachten leken veroorzaakt door een zogenaamd 'spastische dikke darm', een hinderlijk maar onschuldig ongemak. Het kind bleef echter periodiek klagen en zoals dat dan gaat, in de kennissenkring van de familie was er iemand, die van zeer gunstige ervaringen sprak bij de homeopaat Hans van Vliet, verbonden aan het 'Centrum voor klassieke Homeopathie' te Eindhoven.

Deze Van Vliet, die ook nog een doctorandustitel voert en die lid is van de NOVAG hetgeen ostentatief op zijn briefpapier vermeld staat, had direct tijd om de jongen in behandeling te nemen. Na gesprekken met de moeder en zoon en uitvoerig onderzoek van de laatste met behulp van een indrukwekkend gecomputeriseerd meetapparaat, kwam de genezer al snel tot een heel andere diagnose. Moeilijke vragen over de aard van de computer, "waarop het

lichaam van Jesse geheel in kaart werd gebracht", wimpelde de homeopaat geïrriteerd af. Dat viel nu eenmaal niet eenvoudig uit te leggen! De gestelde diagnose staat vermeld op het hiernaast afgedrukte authentieke formulier (fig. 1) en de voorgeschreven therapie, homeopatische en soortgelijke onduidelijke middeltjes alsmede een verbod van vlees, staan daar eveneens vermeld.

Wat Van Vliet niet op papier zette, maar wel overduidelijk suggereerde aan de pijnlijk getroffen moeder, was dat zij eigenlijk oorzaak was van de klachten van haar zoon en dat zij geen goede moeder was. De rekening (fig. 2) loog er niet om en toen de aarzelingen en twijfel bij mevrouw Sloothut later steeds maar toenamen en zij besloot niet op de reeds gemaakte vervolgspraak te zullen verschijnen, toen eiste de genezer alsnog een bedrag van 170 gulden, voor het tweede verzuimde consult! Mevrouw Sloothut besloot dit bedrag maar te betalen en verbrak verder alle contact met de homeopaat. Haar leergeld had bijna 500 gulden belopen.

Waarschijnlijk is aan de kenmerkende terminologie al een leek duidelijk, dat de 'diagnose' van de homeopaat volledig onzinnig is. Het door hem vastgestelde ziektebeeld bestaat natuurlijk überhaupt niet! Zijn gebruik van termen als 'zwakke vertering', 'allergische reacties', 'gestoorde mineralenopname', 'matige nierfunctie' en dergelijke zal bij sommigen van zijn slachtoffers misschien indruk maken, zij mist elke serieuze wetenschappelijke basis. Toppunt is de rol die de magische pijnappelklier krijgt toebedeeld: te weinig serotonine productie. Het is nog minder dan koeterwaals! Uit de nota blijkt dat de NOVAG-kwak gebruik heeft gemaakt van de zogenaamde Segment Electrografie (SEG). Deze lucratieve onderzoeksmethode (170 gulden) is een variant van de electro-acupunctuur (een techniek van meting van huidweerstand op acupunctuurpunten, zie ook Actieblad januari 1990, pag. 5).

De SEG oftewel boerenbedrog

Een objectieve beschrijving van de SEG ontlene wij aan het verslag van de werkgroep acupunctuur van de Gezondheidsraadcommissie "Alternatieve behandelwijzen en wetenschappelijk onderzoek". De SEG wordt daar aldus beschreven:

'Een andere methode die vanuit de impulsdermografie is ontwikkeld, is de segmentelectrografie (Fehrenbach 1981 en Kenyon 1985). Bij deze methode wordt gewerkt met een andere frequentie (13 Herz impulsen in plaats van 10 Herz), die meer provocerend zou werken. Bovendien worden de elektroden op andere huidgebieden bevestigd, waarbij vooral aandacht wordt besteed aan het doormeten van hoofd, thorax, abdomen en bekken. De belangrijkste zones van Head (overgevoelige huidgebieden die correleren met zieken inwendige organen) worden op deze wijze gescreend. Bij de SEG worden na een eerste korte meting per segment, meer specifieke prikkels toegepast, zoals het herhaald toedienen van afwisselende positieve en negatieve impulsen of het subcutaan toedienen van bepaalde preparaten (zoals procaine of Acid. Formicic D3) in specifieke locaties.

Ook met behulp van deze methode denkt men informatie te kunnen verkrijgen over cel-economie, zuurstofgebruik en invloeden die het systeem in zijn lichaam verstoren. De reacties van het lichaam op de toegediende prikkels worden direct door een computer zichtbaar gemaakt en vastgelegd (grafisch en numeriek).'

Aldus het rapport over de SEG. Voor diegenen, die wellicht onder de indruk zijn van deze ingenieuze techniek: er is hier natuurlijk sprake van boerenbedrog met flipperkasten, waarvoor het woord pseudodiagnostiek nog te deftig is! Het meten van elektrische huidweerstand is berucht onbetrouwbaar, manipuleerbaar en niet-reproduceerbaar en de gevonden waarden hebben al helemaal niets met de toestand van inwendige organen te maken. Deze mening

(vervolg op pag. 5)

CENTRUM VOOR KLASSIEKE HOMEOPATHIE

DECLARATIE rekeningnr: HP7945

voor de consultatie d.d. : 23 Mar 1993.

Het betrof :	
1. Segment Electrografie	f 170,00
2. Homeopathie	f 85,00
-----	-----
totaal bedrag consulten:	f 255,00

De volgende medicamenten werden in rekening gebracht:

1. Wobenzym 40 dragees Mucos Pharma	f 19,00
2. Phytoloid 20ml	f 14,00
3. Li-Zyme (50mcg) 100tb	f 23,00
4.	
5.	
-----	-----
totaal bedrag medicamenten:	f 56,00

administratiekosten/porto	-----
Te voldoen:	f 311,00

Betaling gaarne binnen 8 dagen op een van de rekeningen van de Stichting Centrum voor Klassieke Homeopathie te Eindhoven met vermelding van het factuurnummer - HP7945

Rabobank Eindhoven: 17.00.04.112 (postgiro bank: 1197467)
Postgiro : 50.72.898

Chimpansee, linoleumsnede van W. Kienli, Bazel.

Leren van apen

door Bernard Dixon

Bestudering van de geneeswijzen van de primitieve samenlevingen heeft waardevolle inzichten opgeleverd - bijv. in het gebruik van inheemse medicijnen. Maar hoe zit dat eigenlijk met instinctieve of cultureel overgedragen kennis over geneeskrachtige kruiden onder wilde dieren, meer speciaal onder primaten (mensapen)? Ik kom op die gedachte, omdat ik eens iets las over in India in het wilde levende beren, die veel zogenaamd varkenskruid aten - wat een plant zou zijn met een beperkte voedingswaarde, maar die wel stoffen bevat die werkzaam zijn tegen veel wormziekten bij varkens.

Nu lees ik in een artikel van Paul Newton van het Wolfson College uit Oxford in het bewonderenswaardige Trends in Ecology and Evolution (Vol. 6, pag. 297) dat de dierfarmacologie inderdaad vaste voet aan de grond heeft gekregen. Na een beschouwing over recent onderzoek concludeert Newton dat primaten een zeer complete serie kruidengeneesmiddelen hebben ontwikkeld. Hij meent hier een totnogtoe verwaar-

CENTRUM VOOR KLASSIEKE HOMEOPATHIE

Drs. J. van Vliet

Recept d.d. 23 Mar 1993 voor:

3223

20 Dec 1977

Voorschrift:

Wobenzym, 1 dragee ca 1 uur voor de warme maaltijd.
Phytoloid 013, 3 maal daags 5 druppels.
Li-zyme, 2 maal daags 1 tablet.

volledig geen vlees eiwitten.

Diagnose :

zwakke vertering van vlees eiwitten (kippe, kalkoen, rund, varkens), halfafbraak producten van deze eiwitten belanden in bloed: geven allergische reacties, tevens opname mineralen gestoord: zink, mangaan en lithium, vorming van onvolwassen witte bloedcellen, matige nierfunctie (verlies van mineralen, irritatie in ileum tgv half afgebroken eiwitten (gisten), pijnappelklier maakt te weinig serotonine

Afspraken:

seg 8 wk

Uw eerstvolgende afspraak is op: om uur.

Afspraken kunnen tot 3 werkdagen voor deze datum veranderd worden. Daarna wordt het consult in rekening gebracht. Telefonische veranderingen moeten door U schriftelijk per omgaand bevestigd worden. Bewaar dit voorschrift zorgvuldig.

Voor telefonisch overleg, afspraken en acute consultaties kunt U mij rechtstreeks bereiken op 040-431854 met uitzondering van Maandag; dan 01846-13061. Ons Telefax nummer is: 040-455913 (24 uur per dag)

loosde informatiebron te hebben gevonden met onvermoede mogelijkheden voor de behandeling van aandoeningen bij de mens.

Even verrassend als het eten van planten door primaten om andere dan voedingsdoeleinden is hun manier van innemen. Uit observatie daarover is de 'niet-kauwen' techniek ontdekt, voor het eerst waargenomen bij chimpansees in Gombe (Tanzania). Terwijl de chimpansees in Gombe andere bladeren vooral eten tijdens de middag, blijken zij *Aspilia*-bladeren uitsluitend 's morgens te nuttigen. Het andere verschil is dat zij, in plaats van op deze bladeren te kauwen, deze struik alleen wat masseren tussen tong en wang en ze vervolgens in hun geheel doorslikken. Zij doen over de consumptie van *Aspilia*-bladeren ook tweemaal zo lang als over hun normale eten.

Newton wijst er op dat deze 'niet-kauwen' techniek op het eerste gezicht verrassende gelijkenis vertoont met het 'onder de tong' gebruik van geneesmiddelen, zoals bijv. Nitrobaat. Deze methode van die Tanzaniaanse chimpansees zou heel goed kunnen samenhangen met de aanwezigheid van hoge concentraties thiarubrine, een krachtig middel tegen bacteriën, schimmels en wormen. Recent werd ontdekt dat de chimpansees dezelfde methode toepassen als zij *Lippia*-bladeren eten, een plant die door inheemse volkeren wordt gebruikt bij malaria en dysenterie. Er is zelfs een waarneming beschreven van een zieke en verzwakte vrouwtjesaap, vermoedelijk lijdend aan een maagdarmsstoornis, die het bittere sap van de *Vernonia amygdalina* zat op te zuigen - een struik, die veel gebruikt wordt bij de behandeling van maagdarmsstoornissen van zowel mens als vee.

Vormt de zelfmedicatie van chimpansees - het resultaat van eindeloze trial and error - een nog onontgonnen reservoir van bruikbare kennis voor de menselijke geneesmiddelleer? Ik waag het te betwijfelen. 'Soundings from BMJ columnists.' red. R. Holland. BMJ Publishing Group London 1992. ISBN 0-7279-0776-X. Prijs f 24,50.

(vervolg van pag. 3)

wordt ook door de Gezondheidsraadcommissie gedeeld: zij heeft, gezien de negatieve conclusies van eerder onderzoek van dit soort technieken, negatief geadviseerd op subsidie-aanvragen voor onderzoek van deze 'electrodermale' diagnostische methoden.

Op weg naar 1995

Het hier beschreven consult bij de over enkele jaren ongetwijfeld ANG-geregistreerde kwakzalvende 'klassiek homeopaat' van Vliet maakt hopelijk nog eens duidelijk welke bijdrage van deze categorie genezers verwacht mag worden aan de gezondheidszorg in ons land. Van acupuncturisten, natuurgenezers, paranormaaltherapeuten zijn mutatis mutandis identieke verhalen te geven. Het is ons volkomen onduidelijk welk democratisch of volksgezondheidsbelang er mee gediend zou kunnen zijn aan dergelijke knoeiers ook maar enige vorm van erkenning of registratie te verlenen.

Het ware duizendmaal beter indien deze broddelaars, al sinds Thorbecke ordinaire wetsovertreders, gewoon de status van onbevoegden zouden behouden. Niet elke beunhaas hoeft natuurlijk direct achter slot en grendel of zelfs maar vervolgd te worden, maar het principe van de strafbaarheid dient gehandhaafd te blijven. De Engels dichter Pope zei reeds 'A little learning is a dangerous thing' en zo zal ook de door WVC bepleite "zekere medische basiskennis" nooit voldoende bescherming bieden tegen warhoofdigden, die mensen in gevaar brengen. In ons land met zo ongeveer de grootste artsendichtheid ter wereld is de bijdrage van BIG-genezers met ANGLicentie, die toekomstige halfwas-dokters met hun vreemde ideeën en "alleen maar een paar zweetvoeten in plaats van hersenen in hun schedel" (aldus wijlen prof. Polak), net zo welkom als kiespijn bij een boer.

Wie zou er durven beweren, dat dokters minder belangrijk of riskant werk doen dan piloten, gasfitters, loodgieters en electriciens?

Van hen wordt volledige vakbekwaamheid geëist en dat dient ook bij dokters gewoon zo te blijven. Ons land telt acht prachtige medische faculteiten.

Met Jesse gaat het inmiddels een stuk beter. Ook de heer van Vliet gaat het naar den vleze: hij heeft het Centrum voor Klassieke Homeopathie intussen omgedoopt in, u had het kunnen raden, 'Centrum voor Integrale Geneeskunde'. Het loopt er, ook zonder registratie, storm.

(De naam Jesse Sloothut is gefingeerd)

Is hoop wel een goed anker voor de kankerpatiënt?

Het *British Medical Journal* heeft een rubriek Soundings, waarin een aantal columnisten afwisselend korte stukjes schrijft over zeer uiteenlopende onderwerpen. Een aantal ervan is recent gebundeld en wij waren o.a. bijzonder gecharmeerd van een hierboven in vertaling weergegeven column van Dixon. De bundel, die verder allerminst over alternatieve geneeswijzen gaat, maar die velen zeker zullen kunnen waarderen, bevat proeven van typisch Britse, vaak verrassende staaltjes medische journalistiek. Waarom trof nu juist de bijdrage van Dixon over 'Apes and Essences' ons zo aangenaam? Het is niet zo makkelijk dat onder woorden te brengen, maar zou het toch niet die volgehouden scepsis zijn ten opzichte van een gedachte, die bij oppervlakkige beschouwing zo iets vanzelfsprekends, geloofwaardigs en aantrekkelijks heeft? Zo iets moet het zijn.

Kousbroek heeft er in zijn boek 'Einsteins poppenhuis' terecht op gewezen, dat het vermoeden van een systeem op mensen een weergaloze aantrekkingskracht uitoefent. Hij noemde voorbeelden uit de wiskunde en verwees ook naar de signatuurleer van Paracelsus, waarin bijv. wordt beweerd, dat een plant met hartvormige blaadjes een medicijn tegen hartziekten moet bevatten. Op grond van dergelijke overwegingen kwam Steiner tot aanwijzing van de woekerplant maretak als geneesmiddel tegen kanker. Antroposofische artsen gebruiken dit middel (Isador) anno 1993 nog steeds!

De natuur is echter, aldus Kousbroek, pervers en verborg een hartmiddel in een plant met vingervormige blaadjes (vingerhoedskruid, digitalis). Een deel van de aantrekkingskracht van de homeopathie op simpele zielen berust ongetwijfeld eveneens op de eenvoud van die alles verklarende gedachte achter die geneeswijze: het gelijkende zal het gelijkende genezen. Een theorie, die even onjuist en bizar als aantrekkelijk is. Ook de allerminst simpele psycholoog Vroon ziet vaak een diepere gedachte achter bizarre alternatieve geneeswijzen. In zijn laatste boek 'Wolfsklem' verklaart hij op soepele wijze de dominante betekenis die de wervelkolom zou hebben bij allerlei ziekten (Vroon is liefhebber en aanhanger van de orthomanele kwakzalverij) uit het feit, dat de mens in de loop van de evolutie niet straffeloos op een verticale lichaamshouding is overgegaan.

Moed als alternatief

Met de regelmaat van de klok wordt geschreven over de grote betekenis, die psychologische factoren zouden spelen bij de kans om kanker te krijgen en bij het ziektebeloop van mensen met met name 'uitbehandelde' kanker. Bezoekers van ons symposium in 1992 zijn goed op de hoogte van de controverse rond de door Eysenck en Grossart-Maticsek beschreven kankerpersoonlijkheid en evenzeer van de heftige kritiek op hun onderzoek door de Amsterdamse hoogleraar medische psychologie Van der Ploeg, spreker op het symposium. De Amerikaan Spiegel publiceerde gunstige effecten op het beloop van borstkanker en op het immuunsysteem van deze patiënten ten gevolge van psychologische interventies. Zijn onderzoek is